

Ο
ΔΑΙΜΟΝΑΣ
ΤΟΥ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΟΥ

του Κώστα Βουλαζέρη

© Κώστας Βουλαζέρης

<http://www.fantastikosorizontas.gr/kostasvoulazeris>

Για τα πνευματικά δικαιώματα αυτού του κειμένου ισχύουν οι όροι του [Creative Commons](http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/gr/) <<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/gr/>>.

- Επιτρέπεται να το διανέμετε ελεύθερα, στην παρούσα του μορφή και μόνο.
- Δεν επιτρέπεται να το τροποποιήσετε ή να το αλλοιώσετε με οιονδήποτε τρόπο.
- Δεν επιτρέπεται να το χρησιμοποιήσετε για διαφημιστικούς ή εμπορικούς λόγους.

Το πρόβλημα είναι πανάρχαιο.

Το πρόβλημα είναι πανανθρώπινο.

Το πρόβλημα είναι δυσεπίλυτο, σε τέτοιο σημείο που η δυσκολία επίλυσής του τείνει στο άπειρο.

Το πρόβλημα έχει απασχολήσει μυριάδες ανθρώπινα όντα.

Το πρόβλημα έχει θρυμματίσει ή διαστρέψει περισσότερους εγκεφάλους απ'ό,τι υπάρχουν μύγες στον κόσμο.

Το πρόβλημα μάς κάνει να θρηνούμε και να θρηνούμε και να θρηνούμε, ορώντας το απίθανο της επίλυσής του.

Το πρόβλημα έχει οδηγήσει και σε μερικές αυτοκτονίες (ορισμένες τις έχουν γράψει κι οι εφημερίδες).

Το πρόβλημα, στις ηπιότερές του εκφάνσεις, αγνοείται εύκολα· σε άλλες εκφάνσεις, προκαλεί το γέλιο· και, στις χειρότερες περιπτώσεις, διαστρέφει το νόημα.

Το πρόβλημα απειλεί να αλλοιώσει την ίδια την πραγματικότητα!

Το πρόβλημα παίζει με το μυαλό της ανθρωπότητας.

Όπως θα καταλαβαίνεις, αγαπητέ αναγνώστη, αναφέρομαι στο πρόβλημα των τυπογραφικών λαθών.

Ουαί κι αλίμονο! Ξεπηδούν σαν κακάσχημα μανιτάρια επάνω σε μια, κατά τα άλλα, πανέμορφη σελίδα. Δεν είναι εκεί στην αρχή· μετά εμφανίζονται! Όπως οι παραμορφωμένες μορφές ζωής,

τρέφονται από το όμορφο για να δημιουργήσουν τα δικά τους διαβολικά γεννήματα!

Το τυπογραφικό λάθος είναι ο εχθρός της ανθρωπότητας.

Θυμάμαι τη δυστυχή περίπτωση μιας φίλτατης συγγραφέως, η οποία, πατώντας τα πλήκτρα της γραφομηχανής της, ντονκ ντονκ, ντονκ ντονκ, έγραφε πάντοτε –ή, τουλάχιστον, τις περισσότερες φορές– τη λέξη *καργιόν* αντί για τη λέξη *κραγιόν*. Αλίμονο! δεν υπήρχε σελίδα όπου το κραγιόν να μην κάνει τη βλάσφημη εμφάνισή του ως *καργιόν*! Η φίλτατη συγγραφέας έβλεπε το καργιόν τόσο συχνά, που άρχισε να πιστεύει ότι ίσως, τελικά, να ήταν όντως *καργιόν*! Κι έτσι, το κραγιόν έχασε το νόημά του· η πραγματικότητα της αλλοιώθηκε· και, μια νύχτα, αντί να πιάσει το καργιόν έπιασε το μαχαιράκι που είχε για να λιμάρει τα νύχια της και έκοψε τα χείλη της. Αντιλήφτηκε ότι δεν ήταν καργιόν μόνο όταν είδε το αίμα να κυλά στο λαιμό της!

Ο δαίμων του τυπογραφικού λάθους γελούσε, αγαπητέ αναγνώστη...

Κι ετούτη δεν είναι παρά μόνο μία από τις πολλές δυστυχείς περιπτώσεις που έχουν πλήξει την ανθρωπότητα εξαιτίας του τυπογραφικού λάθους.

Ένας νεαρός λέγεται πως έβλεπε τόσο συχνά, στις εφημερίδες και στα περιοδικά, το κρουασάν γραμμένο *κουρασάν*, που πέθανε από την κούραση!

Ένας αρχισυντάκτης, λέει ο μύθος, έκοψε το λαιμό του όταν διαπίστωσε ότι ολόκληρο το Editorial, στην αρχή του περιοδικού του, ήταν ένα μεγάλο τυπογραφικό λάθος. Προτού αυτοκτονήσει, άφησε ένα μήνυμα επάνω στο γραφείο του, αλλά κανείς δεν μπόρεσε να το διαβάσει, γιατί ήταν γεμάτο τυπογραφικά λάθη. Ωστόσο, ορισμένοι φημολογείται πως διέκριναν ένα διαβολικό πρόσωπο να τους παρατηρεί ανάμεσα από τις λέξεις· και, ως εκ τούτου, πανικόβλητοι και περίτρομοι, έκαψαν το βλάσφημο εκείνο χαρτί.

Και, φυσικά, τι να πούμε για τις περιπτώσεις των καημένων των τυπογράφων;... Ο ένας κατόπιν του άλλου πηδούν από τα μπαλκόνια τους ή από τις οροφές πολυκατοικιών, ή καταλήγουν έγκλειστοι σε

τρελοκομεία, εξαιτίας αυτής της βλάσφημης εξάπλωσης των τυπογραφικών λαθών που τους κλείνουν τα τυπογραφεία. Γιατί, αγαπητέ αναγνώστη, ποιος πηγαίνει σε τυπογραφείο όπου παρουσιάζεται πληθώρα τυπογραφικών λαθών;

Ο τυπογράφος της γειτονιάς μου έκαψε τρεις μηχανές στην προσπάθειά του να ξορκίσει τον δαίμονα του τυπογραφείου... και απέτυχε. Όταν αγόρασε την επόμενη μηχανή, πάλι τα λάθη ξεφύτρωσαν ωσάν βλάσφημα μανιτάρια, χωρίς καμία λογική και αιτία.

«Βοήθησέ με, Κώστα!» μου είπε. «Πρέπει να με βοηθήσεις! Θα τρελαθώ! Δε μπορώ να τα σταματήσω! Εμφανίζονται παντού! Το τυπογραφείο μου δεν είναι από τα μεγαλύτερα στην Αθήνα, αλλά είναι αρκετά σημαντικό –είναι σημαντικό για μένα!» Και τραβούσε τα μακριά, γκριζα μούσια του τόσο δυνατά που φοβόμουν ότι θα τα ξερίζωνε.

«Μα, τι θέλεις να κάνω;» τον ρώτησα. «Αυτό είναι ένα κακό που κανείς δεν μπορεί να σταματήσει. Είναι ένα κακό που κυνηγά κι εμένα! Ένα κακό που κυνηγά όλους όσους ασχολούνται με το γραπτό λόγο—»

«Παλιά, τα πράγματα ήταν καλύτερα!»

«Ίσως να είναι της φαντασίας σου—»

«Όχι, δεν είναι!»

Μάλλον, δεν ήθελε να το παραδεχτεί. Τα πράγματα πάντοτε το ίδιο σκατά ήταν, από τότε που θυμάμαι εγώ.

«Καλά, καλά,» του είπα, «θα προσπαθήσω να σε βοηθήσω.»

Το πούρο του του έπεσε απ' το στόμα. «Σοβαρολογείς;»

«Είπα, θα προσπαθήσω.»

Μη δίνεις υποσχέσεις που δεν μπορείς να κρατήσεις, λένε.

Και πολύ καλά κάνουν. Ποτέ δε μ'ενδιέφερε τι λένε, και δεν πρόκειται ν' αρχίσει να μ'ενδιαφέρει τώρα!

Θυμάμαι, αγαπητέ αναγνώστη, ότι στο Σχολείο είχαμε μια φιλόλογο που, στην ψυχή, ήταν από εκείνες τις ξερακιανές τύπισσες με τα τεράστια στρογγυλά γυαλιά και πρόσωπο που μοιάζει με τον Σκέλετορ (ναι, αυτόν από τον Χι-Μαν). Στο σώμα, δεν ήταν καθόλου έτσι, και το παλικάρι που καθόταν πλάι μου πάντα έσκυβε, προσπαθώντας να δει κάτω από την (κοντή, ομολογουμένως) φούστα της. (Ιδού, λοιπόν, πώς οι νέοι στη σημερινή ημέρα αποκτούν κύφωση και άλλα παρόμοια πρόβλημα της σπονδυλικής στήλης.)

Αυτή η φιλόλογος μάς έβαζε να χωρίζουμε ανόητα και βαρετά κείμενα σε ενότητες και άλλες τέτοιες ανούσιες εργασίες. Και ένας συμμαθητής μου, συνεχώς, εντόπιζε τυπογραφικά λάθη στο κείμενο και τις τα επισήμαινε. Το κείμενο ποτέ δεν το χώριζε σε ενότητες. Η φιλόλογος, αρχικά, τον είχε πάρει στην πλάκα· μετά, άρχισε να θυμώνει μαζί του· το πρόσωπό της κοκκίνιζε και έλεγε: «Σας ζήτησα να χωρίσετε το κείμενο σε ενότητες, Σπύρο!»

«Μα, κυρία, θέλω να βοηθήσω τους συμμαθητές μου να γλιτώσουν από τα τυπογραφικά...»

Γέλια, οι πάντες.

Κάποιος καιρός πέρασε και άρχισε κι η φιλόλογος να μας επισημαίνει τυπογραφικά λάθη σε διάφορα κείμενα από δω κι από κει. «Τελευταία, όλο τυπογραφικά παρουσιάζονται, βρε παιδιά,» μας έλεγε.

Και, πράγματι, μπροστά της παρουσιάζονταν τυπογραφικά λάθη· ολοένα και περισσότερα τυπογραφικά λάθη.

Είχαν αρχίσει να πλημμυρίζουν τον κόσμο της.

Σ'ένα διαγώνισμα που μας έβαλε να γράψουμε υπήρχαν πιο πολλά τυπογραφικά λάθη από εκείνη παρά από όλους εμάς μαζί!

Δεν κατάφερε να φτάσει μέχρι το τέλος της χρονιάς. Παραιτήθηκε από τη θέση της, για λόγους υπερκόπωσης, όπως δήλωσε στον Λυκειάρχη.

Υπήρχε μια διαβολική γυαλάδα ικανοποίησης στις άκριες των ματιών του Σπύρου, ή ήταν μονάχα η ιδέα μου;

Μα όλους τους Θεούς των Λέξεων και της Κενής Σελίδας, τι εωσφορική πανούκλα είναι τούτη!;

Πώς είναι δυνατόν οι δαίμονες να ξεπηδούν έτσι από το Πουθενά, παρότι κάνεις κάθε δυνατή προσπάθεια να τους απομακρύνεις;

Τι είναι εκείνο που, σε μια στιγμή μειωμένης προσοχής, τους επιτρέπει να παρεισφρήσουν, να χώσουν τα πλοκάμια τους μέσα στο κείμενο;

Ή, εναλλακτικά, τι είναι εκείνο που, τις βαθύτερες ώρες της νύχτας, κάνει το ίδιο το κείμενο να μεταβάλλεται, να *αλλάζει*;

Ο τυπογράφος μου ορκιζόταν ότι τα λάθη δεν υπήρχαν στην αρχή· μετά, έλεγε, παρουσιάζονταν: μετά!

Και τώρα, αγαπητέ αναγνώστη, θα ακούσεις την ιστορία ενός πολύ γενναίου –και, ως εκ τούτου, ανόητου, αλλά με την καλύτερη και ευγενέστερη έννοια– ανθρώπου. Ενός άντρα που η περιέργεια και η ευφυΐα του τον είχαν οδηγήσει σε μια, όπως φαινόταν, άσκοπη αναζήτηση.

«Έχουμε προηγούμενα οι δυο μας,» μου είπε. «Εγώ κι ο Δαίμονας.»

Ήταν ένας λιγνός, μελαχρινός, μακροπρόσωπος άντρας με αξύριστο σαγόνι και κοντά, σγουρά μαλλιά. Κάπνιζε σαν πούστης και το βλέμμα του ήταν γενικά θολό, εκτός από όταν μιλούσε, ή όταν ερευνούσε κάτι: τότε τα μάτια του γυάλιζαν σαν πετράδια. Φορούσε μια μπεζ, βρόμικη γκαμπαρντίνα.

Τον έλεγαν Λύσανδρο. (Το επώνυμο δεν το γράφω, γιατί, μάλλον, δε θα θέλει.)

«Ποιος Δαίμονας;» τον ρώτησα.

«Του τυπογραφείου, φυσικά. Κάποτε,» είπε, «ήμουν δημοσιογράφος, φίλε μου, αλλά, εξαιτίας του καταραμένου Δαίμονα,

μ'έδιωξαν απ'την εφημερίδα. Ο Αρχισυντάκτης νόμιζε ότι προσπαθούσα να κάνω πλάκες στη διορθώτρια. Αλλά δεν ήταν έτσι· ο Δαίμονας ήταν που έκανε τα λάθη να εμφανίζονται στα κείμενά μου.

»Από τότε που απολύθηκα, τον ψάχνω. Αυτή είναι η δουλειά μου, τώρα.»

Κοιτάζοντας το ντύσιμό του, συμπεράνα ότι, μάλλον, αυτή η δουλειά δεν πλήρωνε καλά.

Του είπα για τον τυπογράφο μου.

Ο Λύσανδρος έξυσε το αξύριστο σαγόني του, ακούγοντας προσεχτικά. «Μ'ενδιαφέρει,» είπε, τελικά, σβήνοντας το έκτο τσιγάρο στο τασάκι ανάμεσά μας.

«Και πόσο πληρώνεσαι;» τον ρώτησα.

«Δεν πληρώνομαι.»

Δεν έφταιγε, λοιπόν, μόνο η φύση της δουλειάς του, αλλά και η νοοτροπία του.

Η νύχτα ήταν αφέγγαρη και σκοτεινή στην Ανήθα, καθώς ο Λύσανδρος διέσχιζε τη φαρδιά Οδό Δημαρχίας, που κάτι τέτοιες ώρες είναι σφαγείο, με τους παλαβούς οδηγούς να τρέχουν προς την αντίθετη μεριά του ρεύματος με 100 χιλ./ώρα.

Ο τυπογράφος δεν ήταν κλειστός. Ξενυχτούσε απόψε, γιατί έπρεπε να τυπώσει ένα ειδικό ένθετο της εφημερίδας *Σαλταδόρος* (που, για όσους δεν το ξέρουν, πήρε το όνομά της από τρεις πολύ γνωστούς πολιτικούς οι οποίοι σάλταραν εξαιτίας της). Ο τυπογράφος τύπωνε, λοιπόν, και προσευχόταν στους Θεούς της Μελάνης ότι δε θα παρουσιάζονταν παραπάνω από δέκα τυπογραφικά λάθη στο κείμενο. Ωστόσο, πολύ φοβόταν ότι τα λάθη θα ήταν πολλαπλάσια. Και ο *Σαλταδόρος* ήταν, πλέον, από τα λίγα έντυπα που τον εμπιστεύονταν...

Ο Λύσανδρος τον βρήκε πάνω στην ανησυχία του και στην απόγνωση του. Μπήκε στο σκοτεινό τυπογραφείο, με τις

τρεμοπαίζουσες λάμπες να κρέμονται πάνω απ' το κεφάλι του και τα βήματά του ν' αντηχούν σημαδιακά.

Ο τυπογράφος στράφηκε να τον κοιτάξει, σηκώνοντας τα γυαλιά του· και τρόμαξε για λίγο, έτσι όπως τον είδε, σαν φάντασμα.

«Καλησπέρα,» χαιρέτησε ο Λύσανδρος.

«...Καλησπέρα,» αποκρίθηκε, μουδιασμένα, ο τυπογράφος.

«Μ' έστειλε ο Κώστας.»

«Ο Κώστας;...» Ο τυπογράφος παρίστανε ότι δε θυμόταν την υπόσχεσή του. Που ίσως και να ήταν αλήθεια. Άλλωστε, είχαν περάσει δύο μήνες, αν θυμάμαι καλά.

«Ο Βουλαζέρης.»

Ο τυπογράφος έσμιξε τα πεταχτά, μεγάλα, γκριζα φρύδια του. «Για ποιο λόγο;»

«Για τα τυπογραφικά λάθη. Έχετε πρόβλημα μ' αυτά, αν δε λαθεύω.»

Ο τυπογράφος παραδέχτηκε πως είχε, είχε μεγάλο πρόβλημα.

«Μην ανησυχείς,» του είπε ο Λύσανδρος, αφήνοντας τον πληθυντικό και πιάνοντας τον ενικό από τα μαλλιά· «η πανούκλα εξαπλώνεται παντού, ούτως ή άλλως.»

«Και τι σημαίνει αυτό;»

«Ότι την έχεις άσχημα. Θα το κλείσεις το κατάστημα—»

«Ε, όχι, ρε φίλε!» έκανε, εξοργισμένος, ο τυπογράφος. «Φύγε από—!»

«—αν δεν καταφέρω να διώξω τον Δαίμονα.»

Ο τυπογράφος τον ατένισε διστακτικά, προτού ρωτήσει: «Και πόσο παίρνεις;»

«Δεν πληρώνομαι.»

Ο τυπογράφος κάθισε σε μια δερμάτινη πολυθρόνα, νιώθοντας ξαφνικά εξουθενωμένος. *Για να μην πληρώνεται*, σκέφτηκε, *δε θα είναι καλός στη δουλειά του.*

«Ξέρω τι σκέφτεσαι,» του είπε ο Λύσανδρος, «αλλά δεν είναι έτσι. Δείξε μου τα κείμενα.»

«Ποια κείμενα;»

«Όλα τα κείμενα.»

Ο τυπογράφος τού έφερε διαφόρων ειδών βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες, φυλλάδια, και φυλλάδες. Και ο Λύσανδρος έπιασε δουλειά, διαβάζοντας.

Το ένθετο του *Σαλταδόρου* (το οποίο αφορούσε ένα άκρως σοβαρό και ενδιαφέρον θέμα σχετικά με την τελευταία μόδα στις δαντελωτές, πράσινες κιλότες των τηλεπαρουσιαστριών της Ανήθα) βγήκε γεμάτο λάθη. Ο ιδιοκτήτης της εφημερίδας γρύλισε, σαν βουβάλι (από εκείνα τα φτερωτά βουβάλια της Ρίνδου, που είναι γνωστό πως γρυλίζουν), στον τυπογράφο ότι προσπαθούσε να τον καταστρέψει –να καταστρέψει την καλή φήμη του *Σαλταδόρου*! (Αν είναι δυνατόν... Η καλή φήμη και ο *Σαλταδόρος* δεν έχουν καμία σχέση μεταξύ τους.) Επίσης, απείλησε τον τυπογράφο πως μπορεί και να μην ξανασυνεργαζόταν μαζί του.

Όλα τούτα, ασφαλώς, προκάλεσαν μια ψυχική δυσφορία στον τυπογράφο μου... και όχι επειδή χαλούσε την καλή φήμη του *Σαλταδόρου*.

Εν τω μεταξύ, ο Λύσανδρος εργαζόταν πυρετωδώς.

Μετά από πέντε-κι-ένα-τέταρτο πακέτα τσιγάρα, έφτασε στο συμπέρασμα των λέξεων που μετέβαλλε ο Δαίμων του Τυπογραφείου σε τούτη την περίπτωση. Τις κατέγραψε και τις έδειξε στον τυπογράφο.

«Καταλαβαίνεις τώρα;» του είπε.

Ο τυπογράφος βλεφάρισε. «Όχι.»

«Μα, είναι *προφανές!*» γέλασε ο Λύσανδρος. «Ο δαίμονάς σου χαλάει όλες τις λέξεις που έχουν σχέση με οχήματα και αεροσκάφη. Επίσης, τις λέξεις *είκοσι-πέντε* και *επτά*, και κάποιους συνδυασμούς τους. Και μετατρέπει όλα –ή, τέλος πάντων, όσα προλαβαίνει– τα θηλυκά άρθρα σε αρσενικά.»

«Και λοιπόν; Σημαίνουν κάτι τούτα;»

Ο Λύσανδρος χαμογέλασε αινιγματικά.

Πρέπει να σε προειδοποιήσω, αγαπητέ αναγνώστη, ότι ο Λύσανδρος είναι από τους πιο παράξενους ανθρώπους που έχω γνωρίσει στη ζωή μου. Επομένως, μην αρχίσεις να τραβάς τα μαλλιά σου από όσα θα διαβάσεις γι' αυτόν στη συνέχεια. Είναι όλα, πέρα για πέρα, αληθινά. Σε διαβεβαιώνω.

Ο τυπογράφος βγήκε απ' το τυπογραφείο του για να πάρει ένα σάντουιτς από τον γωνιακό *Γουίδη*. Καθώς έδινε την παραγγελία του, είπε, κατά λάθος, *τυβί* αντί για *τυρί*. Και το διόρθωσε αμέσως, χαμογελώντας.

Τι ανόητο περιστατικό!

Πήρε το σάντουιτς και, επιστρέφοντας προς το τυπογραφείο του, κοίταξε, ακούσια, την πινακίδα πάνω από την είσοδο. Αυτήν που έγραφε το όνομά του (το οποίο δεν αναφέρω για λόγους ευπρέπειας).

Αλλά το όνομα δεν ήταν όπως συνήθως. Υπήρχε ένα *τυπογραφικό λάθος!*

Ο τυπογράφος λιποθύμησε.

Το σάντουιτς του το άρπαξε μια γάτα και έτρεξε, διασχίζοντας την Οδό Στεφανίου, χωρίς να την πατήσει κανέναν (αξιωματικώς κατόρθωμα!), και φτάνοντας σ' ένα ήσυχο σοκάκι. Από το βάθος του σοκακιού ακουγόταν μια μηχανή να δουλεύει –αλλά, στην Ανήθα, ένα τέτοιο σοκάκι θεωρείται «ήσυχο».

Η γάτα, που είχε επιβιώσει από πολλές μαλακίες στη ζωή της, δεν κατόρθωσε να επιβιώσει από το σάντουιτς του *Γουίδη*. Μετά από κάποια ώρα, τη βρήκαν νεκρή, με τουμπανιασμένη την κοιλιά.

Ο τυπογράφος ήταν τυχερός, χωρίς να το ξέρει.

Όταν ξύπνησε, βρισκόταν πάλι μέσα στο τυπογραφείο του, καθισμένος στη δερμάτινή του πολυθρόνα· και ο Λύσανδρος ήταν από κοντά.

«Η πινακίδα μου!» φώναξε ο τυπογράφος, καθώς πεταγόταν όρθιος. «Είναι... είναι... Έχει... έχει επάνω ένα... ένα...»

«Τυπογραφικό λάθος, το ξέρω,» είπε, ήρεμα, ο Λύσανδρος.

«Το ξέρεις;» ούρλιαξε ο τυπογράφος. «Μα, πριν, δεν ήταν εκεί!»

«Εγώ το είδα, όταν ήρθα τη νύχτα.»

«Αποκλείεται! Τότε δεν υπήρχε!»

«Δε σου είπα ότι υπήρχε· σου είπα ότι εγώ το είδα.»

Ο τυπογράφος συνοφρυώθηκε, παραξενεμένος. «Εσύ γάμησες την πινακίδα μου!» τσύριξε.

«Μην είσαι χαζός. Φυσικά και δεν ήμουν εγώ. Ο δαίμονάς σου την άλλαξε, γιατί έχει φοβηθεί, και θέλει να μας τρομάξει εμάς περισσότερο απ'ό,τι έχουμε εμείς τρομάξει αυτόν.»

«Τι του έχουμε κάνει και τον έχουμε τρομάξει, δηλαδή;»

Ο Λύσανδρος χαμογέλασε, αινιγματικά, χωρίς να απαντήσει.

«Και γιατί τον λες 'ο δαίμονάς μου'; Είναι δικός μου μόνο; Δεν πάει και σε άλλους;»

«Δεν είναι μόνο δικός σου, αλλά είναι ο δαίμονάς σου.»

«Τι πάει να πει αυτό;»

«Μη μιλάς τόσο πολύ. Με αποσπάς από τη δουλειά μου.»

«Μα δεν κάνεις τίποτα!»

Ο Λύσανδρος χαμογέλασε αινιγματικά.

Ο Λύσανδρος μού έφερε μερικές σελίδες που είχε τυπώσει ο τυπογράφος, και μου ζήτησε να τις δακτυλογραφήσω στη γραφομηχανή μου.

«Γιατί;» ρώτησα.

«Υπάρχει λόγος.»

Αφού υπήρχε λόγος, ποιος ήμουν εγώ να διαφωνήσω;

Καθώς δακτυλογραφούσα τις σελίδες, συνάντησα τα τυπογραφικά λάθη, και τα μπάσταρδα μού *επιτέθηκαν*. Αισθάνθηκα το μυαλό μου να παραδέρνει μέσα σε μια ταραγμένη θάλασσα γλοιώδους χαοτικής ενέργειας, όπου βλάσφημες κι ελεεινές οντότητες που δεν είχαν

πλυθεί με σαπούνι ποτέ στην κολασμένη ύπαρξή τους προσπαθούσαν να απλώσουν τα πλοκάμια τους επάνω μου και να με τραβήξουν στα πρωκτοειδή, γεμάτα μυτερά δόντια στόματά τους. Ακόλαστα μάτια με κοίταζαν και ένιωθα γυμνός μπροστά στη διαβολική παρατήρησή τους. Μυριάδες νυκτεριδοειδή πτηνά φτεροκοπούσαν από πάνω μου, τσυρίζοντας βλάσφημα λόγια.

Κατάφερα να παλέψω άγρια εναντίον τους, και, σύντομα, αισθάνθηκα ότι δεν ήμουν μόνος. Είδα το χέρι του Λύσανδρου· το έπιασα και με τράβηξε έξω από το πανδαιμόνιο.

Το γραφείο μου είχε γίνει άνω-κάτω. Είχα καταφέρει, όμως, να δακτυλογραφήσω όλες τις σελίδες που μου είχε δώσει ο Λύσανδρος.

Και τώρα, εκείνος τις πήρε και τις κοίταξε, πολύ προσεχτικά. «Υπέροχα!» είπε, γελώντας.

«Τι έγινε;» ρώτησα.

«Δεν υπάρχει ούτε ένα τυπογραφικό λάθος!»

«Ούτε ένα; Δεν το νομίζω...»

«Μην αντιλέγεις, φίλε μου· και μην επεμβαίνεις στη δουλειά μου, σε προειδοποιώ!»

«Με συγχωρείς· δεν κατάλαβα ότι επέμβαινα.» Και ρώτησα: «Τι θα γίνει, τώρα;»

Ο Λύσανδρος χαμογέλασε αινιγματικά.

Όταν ο Λύσανδρος βρήκε ένα τυπογραφικό λάθος επάνω στο πακέτο των τσιγάρων του, κατάλαβε ότι το παιχνίδι είχε χοντρύνει. *Είναι πολύ τσαντισμένος*, σκέφτηκε.

Καλό σημάδι αυτό.

«Μα τι κάνεις τόσες μέρες;» τον ρώτησε ο τυπογράφος, απεγνωσμένος. «Μόνο εφημερίδες πηγαίνεις και παίρνεις και, μετά, έρχεσαι εδώ και τις διαβάζεις! Δεν είναι καφενείο το τυπογραφείο μου! Υποτίθεται ότι ήρθες για να με βοηθήσεις!»

«Σε βοηθάω,» του είπε ο Λύσανδρος.

«Πώς με βοηθάς;»

«Διαβάζοντας κείμενα χωρίς τυπογραφικά λάθη.»

«Υπάρχουν τέτοια;»

«Όχι πολλά, αλλά, ναι, υπάρχουν. Αν παρατηρήσεις, θα δεις ότι αυτές δεν είναι οι τελευταίες εφημερίδες. Τις έχω πάρει από παλιά αρχεία.»

«Και λοιπόν;»

«Μη φωνάζεις όταν δουλεύω.» Ο Λύσανδρος έβγαλε ένα μολύβι από την γκαμπαρντίνα του και υπογράμμισε κάτι επάνω στην εφημερίδα που κρατούσε.

«Υπάρχει άλλο ένα τυπογραφικό λάθος στην πινακίδα μου!» φώναξε ο τυπογράφος, την επόμενη μέρα.

«Δεν πειράζει.»

«Τι δεν πειράζει; Έχω γίνει ρεζίλη! Πρέπει ν'αλλάξω την πινακίδα!»

Ο Λύσανδρος πετάχτηκε όρθιος. «Όχι!» Ήταν η πρώτη φορά που είχε υψώσει τη φωνή του. Ο τυπογράφος ταράχτηκε.

«Και πριν τα ίδια μού έλεγες! Και τώρα, τα πράγματα δεν είναι καλύτερα!»

«Δεν είπα ότι θα είναι καλύτερα.»

«Μα—»

«Θες να διώξεις τον Δαίμονα;»

«Ναι, αλλά δε βλέπω να—»

«Τότε θα κάνεις ό,τι σου λέω.»

Ο Λύσανδρος κάθισε, πάλι, ανοίγοντας μια παλιά εφημερίδα.

Ο Λύσανδρος είχε καρφώσει στους τοίχους του τυπογραφείου τις σελίδες που του είχα δακτυλογραφήσει. Και την επόμενη ημέρα είδε ότι μερικά τυπογραφικά λάθη είχαν παρουσιαστεί επάνω τους.

Χμμμμ, σκέφτηκε. Προχωράμε...

Και χαμογέλασε αινιγματικά.

Μέρα με τη μέρα, η κατάσταση φαινόταν στον τυπογράφο να χειροτερεύει. Ολοένα και περισσότερα τυπογραφικά λάθη παρουσιάζονταν. Παντού. Ξετρύπωναν σαν ακόλαστοι, δυσιώνοι, κακοποιοί δαίμονες από βλάσφημες, απύθμενες, ερεβώδεις τρύπες. Πετάγονταν από κρυφές γωνίες, προτού το μυαλό προλάβει να τους πιάσει. Τύφλωναν το μάτι και γεννούσαν τα αβγά τους, που έσκαγαν κι έβγαζαν περισσότερους του βλαβερού είδους τους. Μασουλούσαν τον κόσμο του τυπογράφου. Διέφθειραν και λέρωναν.

Η πινακίδα έξω απ' την είσοδο δε διαβαζόταν, πλέον. Δεν έγραφε το όνομα του τυπογράφου. Ούτε το *O.E.* δεν είχε απομείνει. Η πινακίδα, τώρα, έγραφε κάτι το τόσο βλάσφημο και ελεεινό που θέλω να γλιτώσω τα μάτια σου απ' αυτό, αγαπητέ αναγνώστη!

Και τότε, μέσα απ' όλο τούτο το πανδαιμονιακό χάος, ήταν που ο Λύσανδρος παρατήρησε ότι ακόμα και οι δικές μου σελίδες, αυτές που είχα γράψει στη γραφομηχανή μου χωρίς κανένα τυπογραφικό λάθος, είχαν αλλοιωθεί. Ήταν σχεδόν αδύνατο να τις διαβάσει κανείς.

Ο Λύσανδρος γέλασε, σα μανιασμένους, μέσα στο ημίφως του τυπογραφείου. Η φωνή του αντήχησε, και από κάπου νόμιζε πως άκουσε ένα αργό, αποτρόπαιο σύριγμα, που τον πάγωσε ως το κόκαλο. Ο δαίμονας του τυπογράφου είχε εξοργιστεί.

Ο τυπογράφος ήταν ετοιμοθάνατος. Καθόταν στη δερμάτινη πολυθρόνα του, με τους ώμους του καμπουριασμένους. Ούτε το πούρο του δεν είχε όρεξη να καπνίσει. Τα μαλλιά του του είχαν πέσει όλα. Τα πλούσια μούσια του τα είχε σχεδόν εξολοκλήρου ξεριζώσει με τα ίδια του τα χέρια.

Οι πρέσες του δεν λειτουργούσαν. Ποιος θα πάει να τυπώσει πράγματα σ' έναν τυπογράφο που η πινακίδα έξω απ' το τυπογραφείο του έχει τυπογραφικά λάθη;

Ο Λύσανδρος βγήκε, τρέχοντας, από το τυπογραφείο... και ο τυπογράφος πίστεψε πως τούτο σήμαινε ότι ο Δαίμονας είχε νικήσει, ότι τους είχε καταστρέψει για πάντα.

Έξω απ' το τυπογραφείο, όμως, ο Λύσανδρος δεν έμοιαζε ηττημένος. Κοίταζε ολόγυρα, ψάχνοντας, ψάχνοντας, ψάχνοντας—
Nai! σκέφτηκε. *Εδώ είσαι!*

Το βλέμμα του είχε σταματήσει σε μια αφίσα, που ήταν κολλημένη σε μια κοντινή κολόνα. Υπήρχαν τυπογραφικά λάθη επάνω της.

Ο Λύσανδρος επέστρεψε στο τυπογραφείο, ξεκάρφωσε από τους τοίχους τις σελίδες που είχε δακτυλογραφήσει, τις πήρε μαζί του, και ξαναβγήκε. Έσκισε και την αφίσα και την πήρε κι αυτή μαζί του.

Και τότε, έκανε κάτι ριψοκίνδυνο. Σχεδόν αυτοκτονικό.

Πήγε και στάθηκε μες στη μέση της Οδού Δημαρχίας, ενώ αυτοκίνητα σφύριζαν γύρω του, φωνάζοντας *ΘΑΝΑΤΟΣ! ΘΑΝΑΤΟΣ! ΘΑΝΑΤΟΣ!*

Ο Λύσανδρος ύψωσε το ένα του χέρι και άρθρωσε ένα όνομα που δεν μπορεί εύκολα ν' άρθρώσει ανθρώπινο στόμα. Ένα όνομα παρμένο και κατασκευασμένο από τις διαστρεβλωτικές ανωμαλίες του δαίμονα του τυπογράφου. Ένα όνομα αποκλειστικά γι' αυτόν.

Κι έτσι, ήρθε το Φορτηγό.

Είχε γιγάντιες ρόδες, και, καθώς πλησίαζε, σώριασε ένα μηχανάκι, έσπασε τον καθρέφτη ενός αυτοκινήτου, και πάτησε έναν ποντικό που είχε επιχειρήσει, ο άφρων, το τόλμημα να διασχίσει τη Δημαρχίας μέρα-μεσημέρι. Τα έντερα του τινάχτηκαν ολόγυρα—μια θυσία για το Φορτηγό! Το κεφάλι του κατρακύλησε, και το έπιασε το φάντασμα της γάτας που είχε πεθάνει από το σάντουιτς του *Γουίδη*.

Ο Λύσανδρος στεκόταν στωικός μπροστά στο θηρίο που πλησίαζε. Στωικός και κρατώντας, με δύναμη, στο χέρι του τα χαρτιά με τις βλασφημίες του Δαίμονα. Τα χαρτιά που, τώρα, είχαν αρχίσει να τινάζονται, σα να τα τραβούσε πανίσχυρος άνεμος, προσπαθώντας απεγνωσμένα να ξεφύγουν.

Αλλά ο Λύσανδρος ήταν αποφασισμένος.

Αποφεύγοντας τους θανατηφόρους τροχούς του φορτηγού, έριξε μέσα στην καρότσα του τα χαρτιά.

Ένα ουρλιαχτό αντήχησε πάνω από την Οδό Δημαρχίας.

Μερικοί οδηγοί άρχισαν να βρίζουν τον Λύσανδρο: «Φύγε, ρε μαλάκα, απ'τη μέση του δρόμου!» – «Κάνε στη μπάντα, ρεεεε!» – «Να, μαλάκα! ΝΑ!»

Ο Λύσανδρος χαμογέλασε, αινιγματικά, και έφυγε.

Η πινακίδα του τυπογράφου είχε ήδη αρχίσει να δείχνει καλύτερα. Και ο τυπογράφος ήταν ευγνώμων. Ρώτησε πώς μπορούσε να ανταμείψει τον Λύσανδρο, κι εκείνος τού είπε ότι έπρεπε να το σκεφτεί, γιατί υπάρχουν πολλά που μπορείς να ζητήσεις από έναν τυπογράφο.

Κι εμένα, που του βρήκα τον Λύσανδρο, τι μου έδωσε; Τίποτα. Μου είπε ότι μου χρωστούσε χάρη. Ναι, 'ντάξει, γνωστές μαλακίες...

«Και τώρα, ο Δαίμονας νικήθηκε; Δεν υπάρχει πια;»

«Ο δαίμονας του φίλου μας, ναι,» μου απάντησε ο Λύσανδρος, σβήνοντας το τρίτο τσιγάρο στο τασάκι ανάμεσά μας. «Αλλά μόνο αυτός. Εγώ ψάχνω τον άλλο.»

«Και δεν μπορείς να τον βρεις; Είναι παντού!»

«Μα, αυτό ακριβώς είναι το πρόβλημα.»

Και, ασφαλώς, είχε δίκιο.

Το πρόβλημα είναι πανάρχαιο.

Είναι πανανθρώπινο.

Είναι δυσεπίλυτο, σε τέτοιο σημείο που η δυσκολία επίλυσής του τείνει στο άπειρο.

Αγαπητέ αναγνώστη, αν υπάρχουν τυπογραφικά λάθη σε τούτο το κείμενο, ή σε οποιοδήποτε άλλο, τώρα ξέρεις γιατί υπάρχουν. Να είσαι προσεχτικός μ'αυτά, να τα κοιτάς με δέος, αλλά όχι με προσκόλληση, γιατί ο δαίμονάς σου δεν είναι μακριά...